

Studentii Ca Beneficiari și Actori ai Procesului de Evaluare Externă a Calității: Practica Europeană și Experiența ANACEC

Lucia SAVA*

Abstract

Actualmente, învățământul superior are un rol foarte important în dezvoltarea social-economică și culturală durabilă a societății, cât și în formarea abilităților și competențelor adecvate absolvenților, astfel încât aceștia să corespundă cerințelor pieței muncii și tendințelor din domeniul de formare profesională. Fiind afectate de transformările societale globale, instituțiile de învățământ superior trebuie să-și revadă oferta educațională, să-și adapteze procesele educaționale spre o abordare mai centrată pe student, să asigure flexibilitate și să creeze oportunități, care să le permită studenților să-și stabilească trasee individuale de învățare, să acumuleze competențe profesionale în corespundere cu interesele personale și cu cerințele angajatorilor. În calitate de beneficiari importanți ai sistemului educațional, studenții trebuie să participe la aceste schimbări. De asemenea, un rol important îl dețin structurile interne și externe de asigurare a calității, care acordă suportul necesar și monitorizează măsurile de îmbunătățire continuă a calității serviciilor educaționale întreprinse de instituțiile de învățământ superior. Agențiile europene au acumulat deja o experiență bogată în dezvoltarea sistemelor naționale de asigurare a calității și în cooperarea internațională din SEIS. Spre deosebire de alte state europene, Republica Moldova se află la începuturile acestor transformări complexe din domeniul asigurării calității serviciilor educaționale. ANACEC este o instituție nouă pe piața educațională, care are misiunea de a implementa politicile statului și de a contribui la dezvoltarea orientată spre cele mai bune standarde internaționale. Studiul abordează implicarea studenților, ca actori importanți ai procesului educațional, în procesele de asigurare a calității din sistemul universitar european și din Republica Moldova.

Keywords: Spațiul European al Învățământului Superior, asigurarea calității, evaluare externă, Standarde și linii directoare europene, ANACEC.

JEL Code: I21, I23, I28

1. Introducere

În contextul provocărilor majore din societatea secolului al XXI-lea, învățământul superior deține un rol foarte important atât în dezvoltarea socială, economică și culturală durabilă a societății, cât și în formarea abilităților și competențelor adecvate la absolvenții programelor de studii, astfel

* Dr. Lucia SAVA este conferențiar universitar la Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă" din Chișinău; Șef direcție, Direcția Evaluare în Învățământul Superior, Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (ANACEC). Email: lucia.lucia.sava@gmail.com

încât aceștia să corespundă cerințelor pieței muncii și tendințelor din domeniul de formare profesională. Fiind afectate de transformările societale globale, instituțiile de învățământ superior trebuie să-și adapteze oferta educațională, să-și concentreze procesele educaționale spre o abordare mai centrată pe student, să asigure flexibilitate și să creeze oportunități, care să le permită studenților să-și stabilească trasee individuale de învățare, să acumuleze competențe profesionale în corespundere cu interesele personale și cu cerințele angajatorilor. Prin urmare, toți actorii proceselor educaționale (manageri instituționali, cadre didactice, studenți, angajatori ș.a.) trebuie să participe la stabilirea priorităților și perspectivelor de dezvoltare a sistemului educațional. În calitate de beneficiari importanți ai sistemului educațional, studenții trebuie să dețină un rol activ-participativ în structurile de autoguvernare universitară, cât și în procesele interne și externe de asigurare a calității. Studiul își propune drept scop să analizeze practica europeană de implicare a studenților în luarea deciziilor de către managementul instituțional și în structurile de asigurare internă și externă a calității. De asemenea, este evidențiat rolul important pe care îl dețin structurile interne și externe de în acordarea suportului necesar și în monitorizarea măsurilor de îmbunătățire continuă a calității serviciilor educaționale întreprinse de instituțiile de învățământ superior. În spațiul european, asigurarea calității are la bază două obiective majore: *îmbunătățire* și *răspundere*, la implementarea cărora participă toate categoriile de beneficiari. Agențiile europene de asigurare a calității au acumulat deja o experiență bogată în dezvoltarea sistemelor naționale și instituționale de asigurare a calității și în cooperarea internațională din Spațiul European al Învățământului Superior. Spre deosebire de acestea, Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (actualmente , ANACEC, inițial - ANACIP) se află la începuturile constituirii și implementării unui sistem eficient de asigurare externă a calității serviciilor educaționale la nivel național. Prin urmare, studiul prezintă o sinteză a activităților de evaluare externă a calității programelor de studii din învățământul superior realizate de ANACEC pe parcursul celor trei ani de activitate (2016-2019). În abordarea subiectului este utilizată pe larg metoda comparativă, atât în analiza cadrului normativ aplicat în activitățile de evaluare externă, cât și în ceea ce privește practicile Agențiilor europene de asigurare a calității de a implica activ toate categoriile de beneficiari (inclusiv, studenții) în îmbunătățirea continuă a proceselor educaționale, pe care ANACEC le-a studiat și le-a preluat în activitatea sa.

2. Studenții – parteneri ai comunității academice europene

De mai bine de zece ani, în Spațiul European al Învățământului Superior, studenții sunt parteneri cu drepturi depline în cadrul comunității academice și participă activ la procesele decizionale privind îmbunătățirea continuă a calității serviciilor educaționale, cât și la implementarea acestora, astfel încât universitățile să constituie centre de cultură și de formare profesională atractivă pentru tinerii secolului al XXI-lea. Potrivit Raportului privind implementarea procesului de la Bologna, care prezintă analiza detaliată a provocărilor din Spațiul european al învățământului superior în 2015, ”Educația joacă un rol decisiv în a-i ajuta pe tineri să-și găsească un loc pe piața muncii și în societate în ansamblu său, iar Procesul Bologna trebuie să contribuie la atingerea acestui

obiectiv. Dezvoltarea sa continuă, în special a dimensiunii sale sociale, este esențială pentru asigurarea prosperității viitoare, a bunăstării și a sustenabilității sistemelor noastre de învățământ superior și a societății, în general.” (Comisia Europeană, 2015, p. 3) Reieșind din cele menționate, statele europene trebuie să dezvolte sisteme eficiente de educație și de formare, care sunt fundamentale pentru societăți echitabile, deschise și democratice, precum și pentru o creștere economică și o ocupare durabilă a forței de muncă. (COM, 2017, p. 2) Același document consemnează, că învățământul superior trebuie să fie ”favorabil incluziunii, deschis la talente din toate mediile”, iar instituțiile de învățământ superior nu trebuie să rămână ”turnuri de fildeș, ci să devină grupuri de învățare cu gândire civică, conectate la comunitățile proprii”. (Ibidem) Prin urmare, atât cadrele didactice din mediul academic, cât și studenții joacă un rol esențial în elaborarea și promovarea ideilor inovatoare, a faptelor empirice și a datelor concrete, precum și în comunicarea rezultatelor cercetării în mod eficiente și la scară largă în societate. Dintr-o asemenea perspectivă, profilul populației de studenți care intră în învățământul superior și care îl finalizează trebuie să reflecte societatea în ansamblu. Având la bază ideea, că ”structurile de învățământ superior din Europa devin tot mai compatibile și mai comparabile”, idee lansată în cadrul Comunicatului de la București în 2012, statele europene au depus eforturi considerabile în vederea asigurării unor coerențe între politicile și practicile naționale referitoare la sistemul de învățământ superior, îndeosebi, în ceea ce privește utilizarea creditelor ECTS, eliberarea diplomelor și a calificărilor, asigurarea internă a calității la nivelul instituțiilor de învățământ superior, definirea și evaluarea rezultatelor învățării (Comunicatul de la București, 2012). Comunicatul de la București este important și prin faptul că recunoaște rolul Standardelor și liniilor directoare pentru asigurarea calității (ESG) în Spațiul European al Învățământului Superior (SEIS) prin implicarea țărilor de a-și stabili obiective comune în domeniul asigurării calității, fiind, totodată, și un moment cheie în dezvoltarea Registrului european pentru asigurarea calității în învățământul superior (EQAR), cu angajamentul asumat de a „permite agențiilor înregistrate în EQAR să își exercite activitățile în cadrul Spațiului European al Învățământului Superior, în paralel cu asigurarea conformității cu cerințele naționale.”(Ibidem, p. 2).

Dezvoltarea unor sisteme solide de asigurare a calității la nivelul instituțiilor de învățământ superior, care să aplice aceleași principii, elaborarea unor strategii instituționale pentru îmbunătățirea continuă a calității studiilor, crearea și funcționarea agențiilor naționale de asigurare externă a calității, care chiar dacă diferă de la o țară la alta în ceea ce privește abordarea care stă la baza sistemelor, au aceleași obiective: de a reglementa instituțiile și programele de studii și de a sprijini îmbunătățirea calității serviciilor educaționale furnizate (Comisia Europeană, 2015, p. 90) au constituit priorități ale structurilor europene în ultimii zece ani. În acest context, a apărut Asociația europeană pentru asigurarea calității în învățământul superior (ENQA), creată în 2000 ca o rețea și transformată apoi într-o asociație (2004), care constituie un veritabil forum pentru cooperarea și colaborarea între agențiile de asigurare a calității și care promovează schimbul de bune practici. De asemenea, ENQA oferă sprijin agențiilor naționale în consolidarea adeziunii lor la standardele și orientările europene prin promovarea cooperării și a diseminării informațiilor și a expertizei în rândul

membrilor săi. Trebuie menționat, că Standardele și liniile directoare (adoptate în 2005 de către Consiliul de Miniștri la Bergen, Norvegia) au fost concepute spre a fi aplicabile tuturor instituțiilor de învățământ superior și agențiilor de asigurare a calității din Europa, indiferent de structura, funcția și dimensiunea acestora și de sistemul național în care sunt localizate. Totodată, ESG nu includ „proceduri” detaliate, întrucât procedurile instituționale și cele ale agențiilor sunt o parte importantă a autonomiei lor. Mai degrabă, ESG „recunosc supremația sistemelor naționale de învățământ superior, importanța autonomiei instituționale și pe cea a agențiilor de asigurare a calității în cadrul acestor sisteme naționale, precum și cerințele specifice din diferite domenii academice” (ENQA 2005, p. 13). Versiunea revizuită a Standardelor și liniilor directoare a fost adoptată în cadrul Conferinței ministeriale de la Erevan din 14-15 mai 2015. Potrivit acestora, asigurarea calității în Spațiul European al Învățământului Superior ar trebui să se axeze pe următoarele principii:

- interesele studenților, precum și ale angajatorilor și ale societății, în general, privind o bună calitate în învățământul superior;
- importanța esențială a autonomiei instituționale, complementată de recunoașterea faptului că aceasta aduce cu sine responsabilități dificile;
- nevoia de a asigura extern calitatea să fie adecvată obiectivelor iar încărcarea suplimentară asupra instituțiilor să fie corespunzătoare și adecvată, cu scopul de a asigura atingerea obiectivelor acestora (ESG, 2015).

Potrivit documentului menționat: ”Învățământul superior își propune să îndeplinească scopuri multiple; incluzând pregătirea studenților pentru cetățenie activă, pentru viitoarele lor cariere, sprijinirea dezvoltării lor personale, crearea unei baze largi de cunoștințe avansate și stimularea cercetării și inovării” (Ibidem). Prin urmare, actorii din educație, care pot prioritiza diferit aceste scopuri, pot avea viziuni diferite asupra calității în învățământul superior, iar asigurarea calității trebuie să țină cont de aceste perspective diferite și să poată sprijini dezvoltarea unei culturi a calității asumată de toți cei implicați: de la studenți și cadre didactice până la conducerea și managementul instituției.

Una dintre caracteristicile evidente ale dezvoltării sistemelor de asigurare a calității în Europa a constituit-o recunoașterea crescândă a importanței participării părților interesate și, în special, a importanței rolului jucat de studenți ca grupuri-țintă de reprezentare în învățământul superior. Textele Bologna recunosc faptul, că studenții ar trebui să fie implicați deplin în îmbunătățirea și consolidarea continuă a învățământului superior și a propriei lor experiențe de învățare. Forma de asumare a acestui angajament ar trebui să fie amplă și să implice studenții în toate aspectele legate de sistemele de asigurare a calității. Totodată, putem remarca faptul, că în perioada anilor 2012-2015, participarea studenților în structurile de guvernare este diferită de la un stat european la altul și se manifestă diferit: de la obligația de a se implica, opțiunea (recomandarea) de a se implica și existența nici unei cerințe referitoare la implicarea studenților. Astfel, conform datelor prezentate în Raportul menționat anterior (Comisia Europeană, 2015, p. 99), implicarea studenților este o cerință formală în 31 sisteme europene, în timp ce în numai 11 sisteme nu există nici o cerință referitoare la implicarea acestora. Este foarte important faptul, că atunci când studentului i s-a impus implicarea ca normă,

acest lucru se reflectă în toate procesele și aspectele principale privind asigurarea calității. Cu toate acestea, remarcăm în mod clar o tendință de ansamblu prin care țările sunt mai reticente în ceea ce privește implicarea studenților în procesul decizional. O excepție interesantă de la această regulă o prezintă Rusia, unde se recomandă implicarea studenților în procesul de luare a deciziilor, în ciuda faptului că nu se consideră necesară implicarea studenților în alte aspecte legate de asigurarea externă a calității (Ibidem). Totodată, documentul la care facem referință prezintă și nivelurile în care studenții sunt invitați să participe:

- în structurile de guvernare ale agențiilor naționale de asigurare a calității;
- în calitate de membri deplinși sau observatori în echipele externe de verificare;
- în pregătirea rapoartelor de autoevaluare;
- în procesul de luare a deciziilor privind evaluările externe;
- în procedurile de monitorizare (Ibidem).

În general, potrivit autorilor raportului, acest indicator arată că Spațiul European al Învățământului Superior este departe de punctul în care acesta să poată menționa participarea studenților la procesul de asigurare a calității ca pe un standard și o practică obișnuită. Deși s-au realizat progrese în acest domeniu, este evident că, în ceea ce privește reorganizarea sistemelor de asigurare a calității, unele țări nu au întreprins suficiente măsuri pentru a asigura implicarea continuă corespunzătoare a studenților (Ibidem).

Totuși, statele europene au făcut încercări consistente pentru a îmbunătăți progresiv situația în acest sens. Astfel, de ex., Legea Educației Naționale din România prevede ca studenții să fie reprezentați în toate structurile decizionale, executive și consultative, inclusiv în structurile instituționale și naționale de asigurare a calității. În România, participarea studenților în asigurarea calității a evoluat gradual, de la înființarea Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Superior (ARACIS), ca membri observatori în Consiliul de conducere (2006), membri cu drepturi depline în comisiile de evaluare externă (2007), membri cu drept de vot în Consiliu, cât și în cadrul altor structuri din aparatul Agenției (ANOSR, 2011). De asemenea, s-au implementat măsuri privind participarea studenților ca membri cu drepturi depline în elaborarea rapoartelor de evaluare, implicarea lor în revizuirea metodologiei de evaluare externă, elaborarea standardelor, a procedurilor și a liniilor de acțiune și participarea studenților la manifestări științifice și la evenimente relaționate cu asigurarea calității (ANOSR, 2011).

Un rol important în această direcție îl deține Alianța Națională a Organizațiilor Studentești din România (ANOSR), care este o asociație studentescă la nivel național, de tip federativ, ce reunește organizații studentești din România, nepartinică și independentă (Statut ANOSR, 2014), structura care asigură organizarea sesiunilor de instruire în parteneriat cu ARACIS și certificarea studenților în calitate de evaluatori. Totodată, Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior (ARACIS) este o instituție publică autonomă, de interes național, care are misiunea de a efectua evaluarea externă a calității educației din România (ARACIS). Reprezentanți ai studenților sunt prezenți în Consiliul de conducere al Agenției, în departamente, în componența comisiilor de experți permanenți și în comisiile de evaluare externă. Agenția are în structura sa un număr de 14 comisii de

experți permanenți¹. Fiecare comisie de experți permanenți este alcătuită din 7 -13 membri cadre didactice și un student, fiind condusă de un președinte și un secretar al comisiei (Procedura ARACIS, 2017). În conformitate cu prevederile art. 12 al Regulamentului de desfășurare a activității comisiilor de experți permanenți ai ARACIS, durata unui mandat de membru al comisiei de experți permanenți este de 4 ani. Selectarea și instruirea studenților cu scopul implicării în misiuni de evaluare externă se realizează în baza unei Proceduri de selectare și numire a studenților membri în comisiile permanente de specialitate, aprobate în ședința Consiliului ARACIS din data de 29.09.2016, document care stabilește criteriile de eligibilitate, criteriile de selecție, etapele procedurii de selecție și dispoziții finale (încetarea calității de membru). Procedura de selectare este transparentă, iar dosarele de candidatură sunt analizate de către o Comisie alcătuită din 3 - 5 membri, din care 2-3 studenți, aceștia putând să fie: a. Președintele sau secretarul Comisiei de specialitate; b. Reprezentați desemnați de către federațiile studentești; c. Membrul în Consiliul ARACIS care coordonează Comisia de specialitate respectivă (Procedură ARACIS, 2016). Totodată, studenții fac parte din Comisia de evaluare ARACIS, alcătuită din membri ai comunității academice care, în urma unei pregătiri, au primit titulatura de profesor sau student evaluator ARACIS și care trebuie să respecte și să promoveze unul din principiile fundamentale pe care se bazează misiunea ENQA și a ARACIS implicit: asigurarea externă a calității să fie adecvată obiectivelor universității și să nu pună mai multă presiune decât este necesar asupra instituțiilor în vederea realizării acestor obiective. La etapa actuală, potrivit Registrului Național de Evaluatori ARACIS, statutul de expert evaluator îl dețin **231** de studenți. Prin urmare, studenții din România participă la diferite etape ale procesului de evaluare externă a calității, evident asumându-și angajamentul de respectare a Codului de etică profesională.

De asemenea, pe parcursul misiunilor de evaluare, în toate universitățile au avut loc întâlniri distincte cu reprezentanți ai studenților. De regulă, acestea sunt organizate în absența reprezentanților conducerii universității sau ai programelor de studii, potrivit cutumei recunoscute atât pe plan internațional, cât și în practica evaluărilor precedente din România.

3. Rolul studenților în îmbunătățirea calității proceselor educaționale din Republica Moldova

Spre deosebire de alte state din spațiul european, Republica Moldova se află la începuturile acestor transformări complexe din domeniul asigurării calității serviciilor educaționale. În contextul aprobării Codului educației al Republicii Moldova, Legea nr. 152 din 17.07.2014, care prevede, printre altele, implicarea studenților în structurile de management universitar, Ministerul Educației a elaborat un set de recomandări privind participarea studenților în asigurarea calității formării

¹ Cele 14 comisii de experți permanenți sunt repartizate pe domenii, după cum urmează: 1. Științe exacte și științe ale naturii 2. Științe umaniste și teologie 3. Științe juridice 4. Științe sociale, politice și ale comunicării 5. Științe administrative, ale educației și Psihologie 6. Științe economice (I) 7. Științe economice (II) 8. Arte, Arhitectură, Urbanism, Educație fizică și Sport 9. Științe agricole, silvice și Medicină veterinară 10. Științe inginerești (I) 11. Științe inginerești (II) 12. Științe medicale 13. Învățământ la distanță și cu frecvență redusă 14. Comisia de evaluare instituțională pentru activități manageriale și financiare.

profesionale în învățământul superior (Recomandări MECC). Recomandările vizează faptul, că studenții sunt parteneri cu drepturi depline în cadrul comunității didactice, administrative și academice, având astfel dreptul să participe la toate deciziile care se iau în cadrul instituțiilor de învățământ superior, dar și la nivel național și european. De asemenea, în document se recomandă includerea studenților ca parteneri în comunitatea academică, implicarea activă a acestora în structurile instituționale și cele naționale de asigurare a calității. Ca rezultat, s-au activizat structurile de autogovernare studentească, iar studenții și-au delegat reprezentanții în structurile de management universitar, cât și în cele de asigurare a calității de nivel instituțional. Totuși, deocamdată este dificil să evidențiem anumite practici consolidate sau acțiuni corecte întreprinse de reprezentanții studenților în scopul îmbunătățirii proceselor educaționale din spațiul universitar.

Deși în perioada ce a urmat aderării Republicii Moldova la Procesul Bologna, despre necesitatea creării unei structuri naționale specializate în domeniul asigurării externe a calității în învățământul superior s-a menționat în mai multe documente naționale și rapoarte de activitate (Ciurea, Berbeca, Lipcean & Gurin, 2012), Marin Agenția Națională de Asigurare a Calității în Învățământul Profesional (ANACIP) a fost creată prin HG nr. 652 din 13.08.2014. Astfel, Codul educației al Republicii Moldova (Legea nr. 152 din 17.07.2014), care stabilește cadrul juridic al raporturilor privind proiectarea, organizarea, funcționarea și dezvoltarea sistemului de educație în Republica Moldova menționează că evaluarea externă a calității în învățământul superior este realizată de către ANACIP, apoi ca urmare a reformei din 2018, de către Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (ANACEC) sau o de către o altă agenție de evaluare a calității, înscrisă în Registrul European pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior (art. 113, 114). În conformitate cu Regulamentul de organizare și funcționare al ANACIP (Anexa nr. 1 la HG nr. 191 din 22 aprilie 2015), Agenția are drept *misune* dezvoltarea și promovarea culturii calității în domeniul învățământului profesional tehnic, superior și în formarea continuă, contribuind la sporirea competitivității economice și coeziunii sociale în Republica Moldova. *Scopul principal al ANACIP* este de a asigura un sistem integrat, credibil, obiectiv și transparent de evaluare externă și acreditare a instituțiilor și a programelor de studii din învățământul profesional tehnic, superior și de formare continuă din Republica Moldova. *Obiectivele strategice* stabilite de noua structură sunt următoarele: de a contribui la dezvoltarea și promovarea culturii calității în învățământul profesional tehnic, superior și de formare continuă; de a evalua programele de studii și capacitatea organizațiilor furnizoare de învățământ profesional tehnic, superior și de formare continuă în scopul realizării standardelor de calitate; de a asigura aplicarea în învățământul profesional tehnic, superior și de formare continuă din Republica Moldova a Standardelor și Liniilor Directoare pentru Asigurarea Calității în Spațiul European al Învățământului Superior; de a asigura accesul la informațiile de interes public despre calitatea învățământului profesional tehnic, superior și de formare continuă din Republica Moldova; de a propune partenerilor strategii și politici în scopul asigurării și dezvoltării calității în învățământul profesional tehnic, superior și de formare continuă; de a promova profesionalismul și competitivitatea învățământului profesional tehnic, superior și de formare continuă din Republica Moldova; de a obține recunoașterea ANACIP pe plan internațional (din 17

decembrie 2015 Agenția este membru asociat ENQA). Este foarte important faptul, că structura organizatorică a Agenției este definită prin Regulamentul de organizare și funcționare al ANACIP, care stabilește faptul, că din componența Consiliului de Conducere fac parte 15 membri: 13 cadre cu funcții științifico-didactice și științifice în învățământul superior și cel profesional tehnic sau în cercetare, un reprezentant al studenților și un reprezentant al mediului de afaceri (art. 12). Prin urmare, încă de la începuturile funcționării Agenției, studenții sunt percepuți ca membri cu drepturi depline în luarea deciziilor și participă activ în exercitarea atribuțiilor Consiliului de Conducere. Potrivit Regulamentului de concurs, selectarea reprezentantului studenților s-a realizat în baza următoarelor criterii:

La funcția de membru al Consiliului de Conducere al Agenției pot candida reprezentanți ai studenților care întrunesc cumulativ următoarele condiții:

1. deține cetățenia Republicii Moldova;
2. la data expirării termenului de depunere a dosarelor, are statut de student, la una din universitățile din Republica Moldova, la unul din cele trei cicluri de învățământ superior (licență, masterat sau doctorat);
3. are experiență în domeniul asigurării calității în învățământ;
4. cunoaște limba română și una din limbile de circulație internațională;
5. nu are antecedente penale (<http://anacip.md/index.php/ro/comunicare/noutati>).

Prin urmare, la etapa actuală, în Consiliul de Conducere al Agenției sunt reprezentate toate categoriile de beneficiari ai procesului educațional, în accepție cu practicile europene în domeniul asigurării calității.

Reieșind din obiectivele strategice urmărite, în perioada celor trei ani de activitate (2015-2018), ANACIP a realizat un amplu proces de activități de evaluare externă în vederea autorizării de funcționare provizorie și acreditării programelor de studii din domeniul învățământului profesional tehnic, superior și în formarea continuă, și a instituțiilor de învățământ, care a creat un impact profund asupra sistemului educațional din Republica Moldova.

Astfel, în această perioadă scurtă de timp, ANACIP a încercat să-și consolideze poziția de instituție credibilă de evaluare externă a calității serviciilor educaționale prestate de instituțiile de învățământ profesional tehnic, superior și de formare continuă din țară. De asemenea, Agenția a promovat în activitatea sa aceleași principii și valori ale Agențiilor europene, precum: obiectivitate, integritate, profesionalism și transparență decizională. Realizarea procesului de evaluare externă a calității educației în baza unor proceduri obiective, implementarea ESG în activitățile de evaluare externă, dar mai ales, promovarea relațiilor de parteneriat, în realizarea politicilor statului în domeniul asigurării calității în învățământ superior, precum și în evaluarea programelor de studii și a instituțiilor ofertante de programe de formare profesională și servicii educaționale, au constituit obiective importante în activitatea Agenției. În mod evident, parcursul anevoios al Agenției nu a fost scutit de anumite erori inerente procesului de activitate, cum ar fi: dificultăți în interpretarea corectă și obiectivă a cadrului normativ general; elemente de subiectivism în evaluarea externă din partea experților evaluatori; neconcordanțe existente între diferitele structuri de promovare și realizare a

sistemului de învățământ ș.a. Aceste erori au scos în evidență carențele sistemului educațional din Republica Moldova, determinate de capacitatea instituțională slabă de asumare a unor reforme mai ample și de rezistența la schimbare, generând, totodată, necesitatea de a ajusta politicile educaționale în context european/ global, precum și de a moderniza structurile și sistemul de învățământ în ansamblu.

Reformarea ANACIP se înscrie în Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2016-2018 (Sectorul Educație), precum și în conceptul Foii de parcurs pentru anul 2017, care include un set de măsuri și angajamente ale Guvernului și Parlamentului planificate pentru implementare prioritară în mai multe domenii, inclusiv în cel al educației din Republica Moldova. Potrivit documentului, Setul de măsuri și reforme sunt necesare pentru a răspunde prin voință politică sincronizată necesităților cetățenilor Republicii Moldova, accelerării calitative a procesului de implementare a Acordului de Asociere RM-UE, precum și pentru a aprofunda cooperarea cu FMI și alți parteneri de dezvoltare.

Conform proiectelor de reformă, intenția autorităților este de a crea o structură de asigurare a calității performantă și eficientă, care să promoveze și să evalueze multidimensional și multigradual competitivitatea și durabilitatea proceselor educaționale din Republica Moldova. Reorganizarea ANACIP în ANACEC, autoritate administrativă în subordinea Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, s-a realizat prin absorbția atribuțiilor și responsabilităților Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare (CNAA) și ale Inspectoratului Școlar Național (Regulamentul de organizare și funcționare a Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare, 2018). Noua structură creată, ANACEC are misiunea de a implementa politicile statului și de a contribui la dezvoltarea orientată spre cele mai bune standarde internaționale în domeniile de competență atribuite. Potrivit Regulamentului de organizare și funcționare, ANACEC are următoarele funcții: 1) evaluarea calității în învățământul general, profesional tehnic și superior; 2) evaluarea externă a programelor de formare profesională continuă; 3) evaluarea externă a organizațiilor din domeniile cercetării și inovării; 4) evaluarea personalului științific și științifico-didactic; 5) controlul privind calitatea învățământului general, profesional și de formare continuă, respectarea cerințelor de acreditare și autorizare a entităților ofertante de programe și servicii educaționale. În pofida faptului, că provocările și impedimentelor cu care se confruntă, noua structură creată (ANACEC) este absolut necesară, având în vedere faptul, că absența unor mecanisme interne și externe de asigurare a calității convergente cu standardele europene (ESG) determină credibilitatea joasă a studiilor universitare din Republica Moldova, blocajele în cadrul mobilității academice și profesionale și dezvoltarea inertă a învățământului profesional și a cercetării.

În calitate de instituție cu atribuții multiple și responsabilități în evaluarea externă și monitorizarea îmbunătății continue a calității serviciilor educaționale din Republica Moldova (Codul educației, art. 115), inițial ANACIP, iar actualmente, ANACEC au desfășurat o intensă activitate de evaluare externă a calității programelor de studii superioare de licență. Astfel, într-o perioadă relativ restrânsă de timp (2016-2019), Agenția a supus procesului de evaluare externă a calității în vederea autorizării de funcționare provizorie sau acreditării peste 450 de programe de studii superioare de la 24 de instituții de învățământ superior (Tabelul 1):

Tabelul 1. Evaluări externe realizate de ANACEC (ANACIP) în perioada 2016-2019

Programe de studii	Licență		Master		Doctorat (autorizare)	Școli doctorale (autorizare)
	Acreditare	Autorizare	Acreditare	Autorizare		
Total	332	25	5	32	20	48
	357		37		20	48
462 programe de studii, 24 instituții de învățământ superior						

Sursa: Tabelul este elaborat de autoare în baza Rapoartelor de activitate ale ANACEC în anii 2017, 2018 și completat cu datele din anul 2019.

După cum am menționat, încă de la fondarea sa, Agenția a implementat ESG în procesul de evaluare externă. Acestea se regăsesc definite în instrumentele de lucru utilizate în activitățile de evaluare externă: Metodologia de evaluare externă a calității în vederea autorizării de funcționare provizorie și acreditării programelor de studii și a instituțiilor de învățământ profesional tehnic, superior și de formare continuă, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 616 din 18 mai 2016, cu modificările din 26.12.2018 și Ghidurile de evaluare externă a programelor de studii superioare (licență, masterat, doctorat), cât și în Ghidul de evaluare externă a instituțiilor de învățământ superior, aprobate de Consiliul de Conducere al ANACIP în anul 2016 (<http://anacip.md/index.php/ro/legislatie/anacip/ghiduri>).

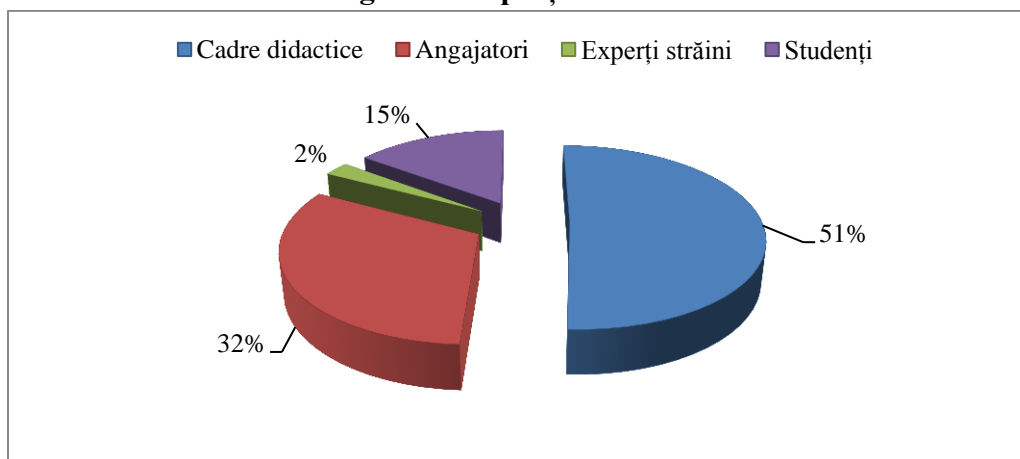
Astfel, evaluarea externă a calității programelor de studii și a instituțiilor de învățământ superior din Republica Moldova se realizează în baza a 10 standarde de acreditare similare celor europene: 1. Politici pentru asigurarea calității; 2. Proiectarea și aprobarea programelor; 3. Învățarea, predarea și evaluarea centrate pe student; 4. Admiterea, evoluția, recunoașterea și dobândirea de certificări de către student; 5. Personalul academic; 6. Resurse de învățare și sprijin pentru student; 7. Managementul informației; 8. Informații de interes public; 9. Monitorizare continuă și evaluare periodică a programelor; 10. Asigurarea externă a calității în mod ciclic.

În procesul de evaluare externă a calității studiilor participă, în egală măsură, beneficiarii procesului educațional: cadre didactice, studenți și angajatori (atât în calitate de membri ai Comisiilor de evaluare externă, cât și ca persoane intervievate, din partea instituției). În conformitate cu art. 4. din Standardele și liniile directoare europene pentru asigurarea calității din 2015, care prevede, că "Asigurarea externă a calității trebuie realizată de un grup de experți care include un membru student (membri studenți)", a fost proiectată structura Comisiilor de evaluare externă. Astfel, Metodologia de evaluare externă..., stabilește, că "Comisia de evaluare externă se constituie din minimum 3 membri, selectați din Registrul experților evaluatori al Agenției, și include reprezentanți ai mediului educațional/academic, specialiști în domeniul evaluat, reprezentanți ai studenților, care au statut de student la momentul inițierii procedurii de evaluare externă, și reprezentanți ai angajatorilor, care își desfășoară activitatea profesională în domeniul supus evaluării." (art. 39). Prin urmare, în calitate de experți evaluatori, studenții sunt percepuți ca parteneri

ai procesului de evaluare externă, având aceleași drepturi și responsabilități: 1) să fie independenți; 2) să nu reprezinte interesele instituției din care fac parte sau ale altor părți terțe; 3) să confirme lipsa conflictelor de interese: grade de rudenie, angajare în cadrul instituției în ultimii trei ani, studii la moment ș.a.; 4) să păstreze confidențialitatea informațiilor; 5) să aibă o atitudine respectuoasă față de persoanele intervievate; 6) să fie orientați spre îmbunătățirea activității instituției și nu spre critica acesteia; 7) să examineze minuțios informația și datele livrate de instituția examinată ș.a.

Pentru realizarea activităților de evaluare externă a calității programelor de studii din învățământul superior în perioada 2016-2019 au fost constituite aproximativ 100 de comisii de evaluare externă, în cadrul cărora au fost implicați 323 de experți evaluatori, dintre care: 164 cadre didactice; 103 angajatori; 8 experți internaționali (ARACIS) și 48 studenți (Figura 1) (Raport ANACEC, 2017, 2018).

Figura 1. Experți evaluatori

Din datele prezentate, remarcăm faptul, că studenții reprezintă aproximativ a treia parte (nominal) din numărul total al experților evaluatori, raportați fiind la cadrele didactice și a doua parte – din reprezentanții angajatorilor. Totuși, trebuie menționat faptul, că în activitățile de evaluare externă unii studenți au participat repetat în componența Comisiilor de evaluare externă.

4. Profilul studentului-expert evaluator al ANACEC

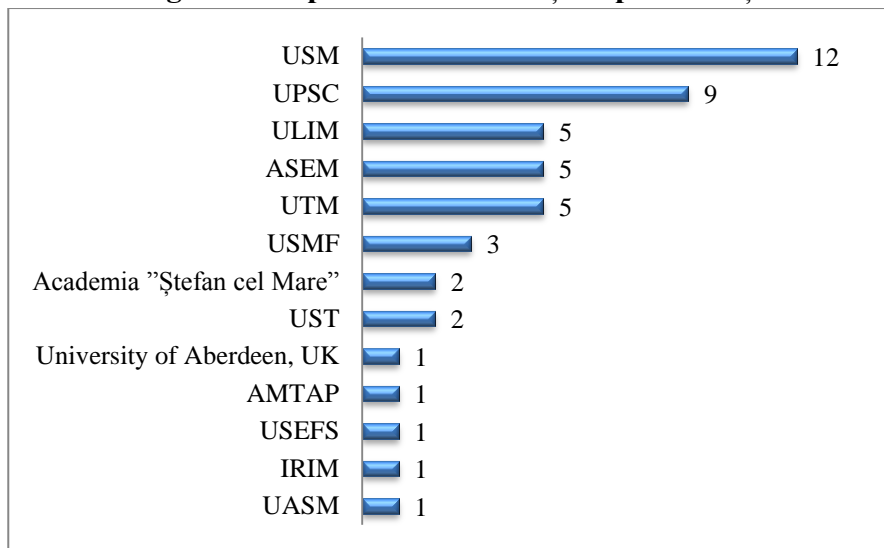
Încă de la debuturile activității Agenției, s-a dat start completării Registrului experților evaluatori. În cadrul Consiliului de Conducere al ANACIP s-au decis cerințele minime față de viitorii experți-evaluatori. Totodată, pentru a asigura reprezentativitatea în comisiile de evaluare externă, concursul a fost anunțat pentru toate categoriile de beneficiari: cadre didactice din învățământul superior, din cercetare cu grad/ titlu științifico-didactic, managerial sau cu experiență în asigurarea calității în învățământ din mediul academic național și internațional, reprezentanți din

sectorul real (piața muncii), reprezentanți ai studenților. Aplicarea pentru experți-evaluatori este deschisă continuu, cerințele minime față de viitorii evaluatori sunt plasate pe site-ul Agenției (<http://www.anacip.md/index.php/ro/experti-evaluatori/aplica-pentru-a-deveni-evaluator>). Totodată, pentru a identifica potențialii experți evaluatori din diferite domenii de formare profesională și a-i implica în activitățile de evaluare externă ale Agenției, au fost organizate mai multe seminare de informare și sesiuni de instruire, în cadrul cărora au fost explicate procedura de evaluare, etapele, drepturile și responsabilitățile experților evaluatori etc. Pentru a asigura diseminarea bunelor practici privind procesul de evaluare externă, precum și pentru a intensifica colaborarea inter-instituțională, Agenția a urmărit să identifice și să implice experți din cât mai multe instituții de învățământ superior.

Având în vedere faptul, că programele de studii superioare evaluate aparțin, de multe ori, unor domenii de formare profesională destul de înguste (de ex., medicină, horticultură, agronomie, sport, medicină veterinară, arhitectură ș.a.), o particularitate a procesului de evaluare externă a fost formarea unui număr mai mare de Comisii de evaluare externă raportat la numărul de programe evaluate. Totodată, în condițiile aplicării procedurii de evaluare externă a calității unor programe de studii superioare, care sunt prestate doar de o singură instituție de învățământ superior (Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie "Nicolae Testemițanu", Universitatea Tehnică a Moldovei, Universitatea Agrară de Stat din Moldova, Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport) a constituit o adevărată provocare identificarea potențialilor experți evaluatori având în vedere faptul, că piața serviciilor educaționale din Republica Moldova este foarte restrânsă.

De asemenea, în procesul de selectare a experților evaluatori, ANACEC a acordat o atenție aparte studenților și reprezentanților angajatorilor, implicarea cărora contribuie la creșterea conexiunii dintre conținuturile oferite în sistemul de învățământ superior național și cerințele pieței muncii, la dezvoltarea caracterului practic, aplicativ al programelor de studii. Pentru consolidarea bazei de date a experților evaluatori, diversificarea evaluatorilor în funcție de domeniile de formare profesională, astfel încât să poată acoperi cât mai multe programe de studii, motivarea și promovarea implicării studenților cu rol activ în procesul de evaluare externă, ANACEC a urmărit constituirea comisiilor de evaluare ad-hoc cu scopul evitării posibilelor înțelegeri prealabile sau litigii, promovarea profesionalismului, obiectivității și spiritului de colegialitate în activitățile de evaluare externă a calității.

În acest sens, din cei 48 de studenți (Figura 1) selectați și instruiți pentru a fi implicați în activitățile de evaluare externă ale ANACEC, remarcăm că din punctul de vedere al instituției de origine din care aceștia vin situația este următoarea (Figura 2):

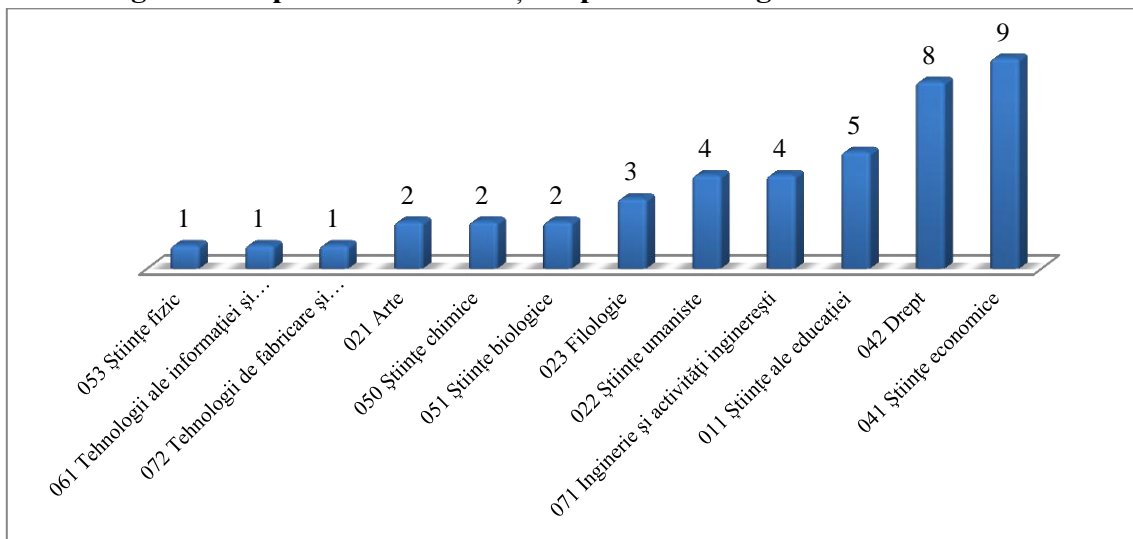
Figura 2. Repartizarea studenților pe instituții

Astfel, repartizați după originea instituțiilor de învățământ superior în cadrul cărora își desfășoară studiile, au fost selectați pentru a deveni experți evaluatori ai Agenției studenți din 12 universități, după cum urmează: 12 studenți (Universitatea de Stat din Moldova), 9 studenți (Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă" din Chișinău), câte 5 studenți (Academia de Studii Economice din Moldova, Universitatea Tehnică a Moldovei, Universitatea Liberă Internațională din Moldova), 3 studenți (Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie "Nicolae Testemițanu"), câte 2 studenți (Universitatea de Stat din Tiraspol, Academia "Ștefan cel Mare") și câte 1 student din mai multe instituții de învățământ superior (Universitatea Agrară de Stat din Moldova, Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport, Institutul de relații Internaționale din Moldova, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice) și 1 student din Diaspora (University of Aberdeen, UK).

Un alt criteriu important utilizat în selectarea tuturor categoriilor de experți evaluatori ai ANACEC îl constituie domeniul general de studiu/ domeniul de formare profesională. Având în vedere faptul, că majoritatea programelor de studii superioare evaluate sunt programe de licență, identificarea experților s-a realizat, ca și evaluările externe, în conformitate cu Nomenclatorul domeniilor de formare profesională și al specialităților în învățământul superior. Din această perspectivă, repartizarea studenților pe domeniul general de studiu este prezentată în Figura 3.

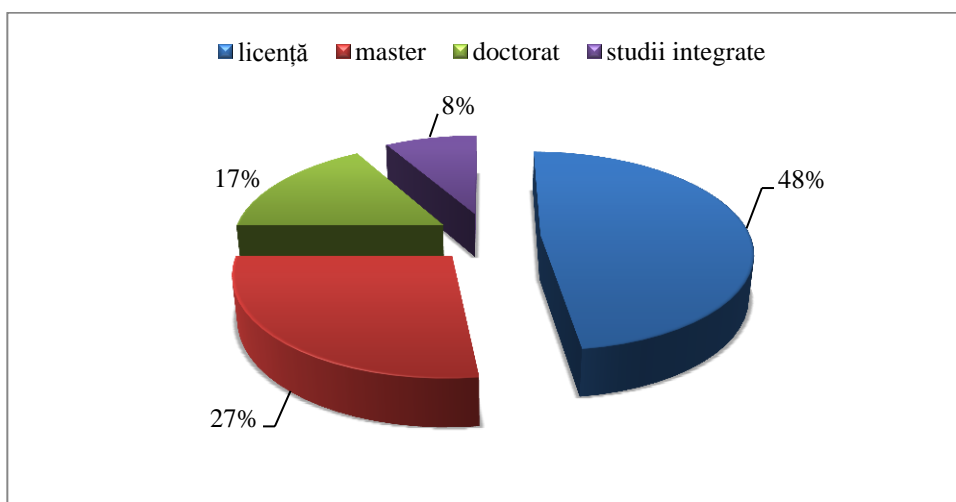
Prin urmare, au fost identificați și selectați studenți din 12 domenii generale de studiu. Cei mai mulți studenți implicați în procesul de evaluare externă al programelor de studii superioare sunt din domeniul general de studiu 041 Științe economice (9 studenți), 042 Drept (8 studenți), 011 Științe ale educației (5 studenți), 071 Inginerie și activități inginerești, 022 Științe umaniste (4 studenți), 023 Filologie, 091 Sănătate (3 studenți), 021 Arte, 050 Științe chimice, 051 Științe biologice (câte 2 studenți), 053 Științe fizice, 061 Tehnologii ale informației și comunicațiilor, 072 Tehnologii de fabricare și prelucrare, 073 Arhitectură și construcții, 100 Științe ale sportului, 101 Servicii publice (câte 1 student).

Figura 3. Repartizarea studenților pe domeniul general de studiu

Un alt criteriu important al profilului studenților evaluatori îl constituie repartizarea acestora pe cicluri de studii: licență/ master/ doctorat (Figura 4). Din acest punct de vedere, majoritatea studenților își fac studiile la licență (23 studenți), master (13 studenți), doctorat (8 studenți) și studii integrate (4 studenți). Preponderența studenților la licență se explică prin faptul, că durata studiilor este mai mare (3-4 ani), studenții participă la activitățile didactice zilnic (desfășoară studii cu frecvență) și au posibilitatea să-și mențină statutul de expert evaluator prin continuarea studiilor la ciclul II, master și III, doctorat.

Figura 4. Repartizarea studenților pe cicluri de studii

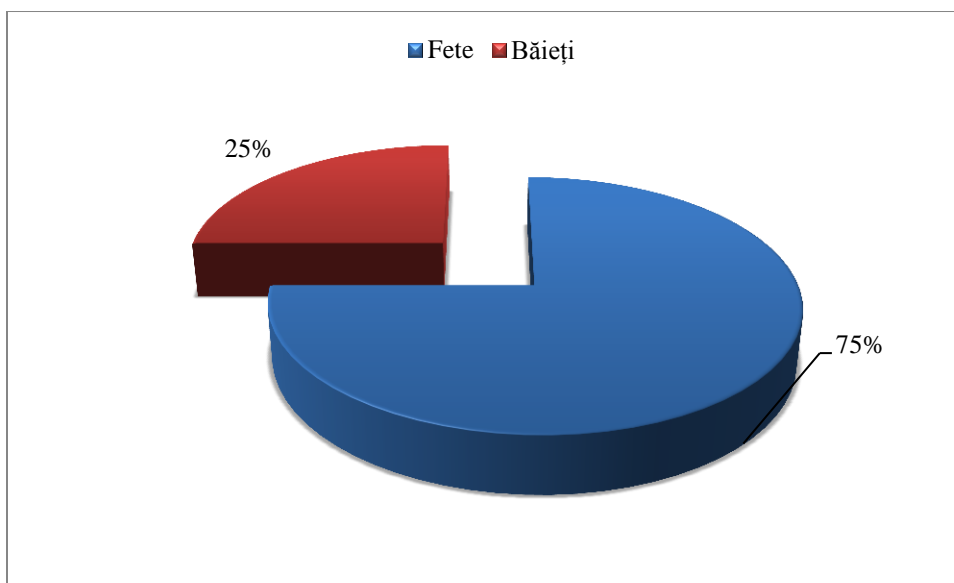

În final, un aspect important al profilului expertului student îl reprezintă egalitatea de șanse între fete și băieți, care constituie o preocupare majoră din perspectiva dimensiunii sociale a învățământului superior în cadrul Procesului Bologna. Analizând repartizarea studenților după gen, constatăm, că majoritatea acestora sunt fete (36 persoane), iar băieții reprezintă a patra parte (12) persoane (Figura 5).

În procesul de identificare, selectare, instruire și implicare în activitățile de evaluare externă a calității studiilor universitare, studenții au parcurs mai multe etape, care țin de:

- Instruirea, acordarea suportului informațional necesar pentru a înțelege particularitățile procesului de evaluare externă, cât și cadrul normativ aplicat în sistemul educațional universitar;
- Motivarea și responsabilizarea acestora (având în vedere faptul, că studenții au aceleași atribuții și responsabilități în procesul de evaluare externă, precum celelalte categorii de beneficiari);
- Participarea activă a studenților (atât în interviurile din timpul vizitelor la instituții cu diversele categorii de beneficiari, cât și în asumarea deciziilor luate de membrii Comisiilor de evaluare externă);
- Redactarea documentelor utilizate de experții evaluatori în procesul de evaluare externă (Fișa vizitei, Raportul de evaluare externă);
- Formularea propunerilor și opiniilor de îmbunătățire a calității programelor de studii evaluate din perspectiva studenților.

Figura 5. Repartizarea studenților după gen

Experiența acumulată din activitățile de evaluare externă realizate de Agenție în perioada anilor 2016-2019, prin implicarea activă a reprezentanților studenților în calitate de experți evaluatori, ne permite să evidențiem mai multe avantaje:

- Promovarea ideilor noi de modernizare a proceselor educaționale în universități;
- Adaptarea programelor de studii superioare la tendințele în domeniu și la necesitățile pieții muncii;
- Cultivarea activismului, spiritului civic participativ printre studenți;
- Stimularea flexibilității programelor de studii, prin crearea oportunităților de stabilire și de realizare a traseelor profesionale individuale (mai înguste).

În același timp, promovarea parteneriatelor între grupurile de beneficiari ai procesului educațional, prin implicare studenților în activitățile de evaluare externă a programelor de studii superioare a scos în evidență și o serie de provocări, care sunt legate de:

- Teama (sentimentul de timiditate) pe care îl manifestă studenții în procesul de evaluare externă;
- Doza de scepticism (care ține de rezervele tinerilor în ceea ce privește capacitatea de a putea schimba/ îmbunătăți situația sistemului de învățământ superior în sensul în care opiniile lor chiar ar putea fi luate în considerare);
- Ezitare în luarea deciziilor în cadrul Comisiilor de evaluare externă;
- Cunoașterea insuficientă a cadrului juridic-normativ de funcționare a sistemului de învățământ superior.

5. Concluzii

După cum am remarcat la începutul studiului, la etapa actuală, învățământul superior îndeplinește multiple scopuri și trebuie să facă față mai multor provocări, care țin de: formarea profesională a studenților, astfel încât aceștia să fie competitivi pe piața muncii; crearea unui mediu de învățare armonizat cu cercetarea și inovarea; dezvoltarea personală și pregătirea tinerilor pentru cetățenie activă și coeziune socială.

Din această perspectivă, sistemele de asigurare externă a calității, create în Spațiul European al Învățământului Superior, reprezintă o necesitate care a cunoscut evoluții multiple față de momentul lansării Procesului Bologna. Agențiile europene de asigurare a calității în învățământul superior au actualmente misiunea de a stabili dacă aceste sisteme produc rezultate eficace și funcționează în conformitate cu Standardele și liniile directoare (ESG), adică ating cele două obiective: de *îmbunătățire* și de *răspundere*, care se regăsesc în centrul tuturor activităților de asigurare a calității. Având în vedere faptul, că dezvoltarea unei *culturi a calității* trebuie asumată de toți cei implicați: de la studenți și cadre didactice până la conducerea și managementul instituției, este foarte importantă implicarea tuturor beneficiarilor în evaluarea calității a proceselor educaționale. În acest sens, mai sunt încă multe de făcut, în special în ceea ce privește participarea studenților la procesele de asigurare a calității, ca parteneri cu drepturi depline în procesele

decizionale privind îmbunătățirea continuă a calității serviciilor educaționale prestate de instituțiile de învățământ superior.

În Republica Moldova observăm, deocamdată, elemente timide de responsabilizare în asumarea deciziilor de îmbunătățire a calității studiilor și mai mult un fenomen de birocratizare, care constă în subordonarea evaluărilor interne în raport cu evaluarea externă. Anual sau periodic, instituțiile de învățământ superior produc rapoarte de autoevaluare extrem de voluminoase, conținând detalii și amănunte tehnice cu privire la procedurile interne de evaluare a programelor de studii. Cu toate acestea, impactul real al acestor rapoarte asupra îmbunătățirii calității procesului educațional este extrem de redus. De asemenea, în executarea acestor rapoarte nu sunt implicați întotdeauna toți actanții importanți (de ex. studenții sau angajatorii), iar dacă sunt implicați, aceștia au un rol nesemnificativ, nu contribuie cu propuneri durabile sau acestea nu sunt luate în calcul în decizii. Crearea unui sistem de asigurare externă a calității la nivel național prin instituirea Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (ANACEC) este un imperativ al timpului care ar putea proba convergența Republicii Moldova la modelul european impus de Procesul Bologna. Deocamdată la început de cale, procesul de evaluare externă a calității studiilor universitare trebuie riguros consolidat și îmbunătățit, astfel încât ca rezultat al evaluărilor externe, programele de studii superioare să fie concentrate pe necesitățile de învățare ale studenților, pe dezvoltarea eficienței a competențelor profesionale ale acestora, pe calificarea adecvată a personalului academic, pe promovarea cercetării și inovării în mediul academic, precum și pe tendințele actuale de dezvoltare ale pieții muncii.

Referințe

- Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare. Rapoarte de activitate (2017, 2018). <http://anacip.md/index.php/ro/transparenta/consultari-publice-2>
<http://anacip.md/index.php/ro/comunicare/noutati/102-anunturi/157-anunt-cu-privire-la-organizarea-concursului-de-selectare-a-membrilor-in-consiliul-de-conducere-al-anacip>
- Alianța Națională a Organizațiilor Studențești din România (2011). *Implicarea studenților în evaluarea externă a calității*. <https://www.anosr.ro/educational/asigurarea-calitatii/implicarea-studentilor-in-ac/>
- Alianța Națională a Organizațiilor Studențești din România (2011). *Asigurarea calității - percepția studenților evaluatori ARACIS asupra procesului de evaluare instituțională externă*. <http://www.anosr.ro/wp-content/uploads/2012/07/2011-Studiu-Asigurarea-calitatii-perceptia-studentilor-evaluatori-ARACIS.pdf>
- Alianța Națională a Organizațiilor Studențești din România. *Statutul Alianței Naționale a Organizațiilor Studențești din România* (2014). <https://www.anosr.ro/despre-noi/statut-anosr/>
- Codul educației al Republicii Moldova, Legea nr. 152 din 17.07.2014. <http://lex.justice.md/md/355156/>.
- Comisia Europeană/EACEA/Eurydice (2015). *Spațiul european al învățământului superior în 2015: Raport privind implementarea procesului Bologna*. Luxemburg: Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene. http://publications.europa.eu/resource/cellar/91f926b2-6965-4abe-a1be-600903e4df93.0002.01/DOC_1

- Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul regiunilor privind o nouă agendă a UE pentru învățământul superior {SWD(2017) 164 final}
- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0247&from=RO>
- Comunicatul de la București (2012). *Valorificarea la maximum a potențialului nostru: Consolidarea spațiului european al învățământului superior*. București: 26-27 aprilie.
- Ciurea Corneliu, Berbeca Veaceslav, Lipcean Sergiu, Gurin Marin (2012). *Sistemul de învățământ superior din Republica Moldova în contextul Procesului Bologna: 2005-2011*. Studiu realizat de Fundația SOROS-Moldova, Chișinău, februarie 2012.
- Ghid de evaluare externă a programelor de studii de licență, învățământul superior, Chișinău, 2016. <http://anacip.md/index.php/ro/legislatie/anacip/ghiduri>
- Ghid de evaluare externă a programelor de studii de masterat, învățământul superior, Chișinău, 2016. <http://anacip.md/index.php/ro/legislatie/anacip/ghiduri>
- Ghid de evaluare externă a programelor de studii de doctorat, învățământul superior, Chișinău, 2016. <http://anacip.md/index.php/ro/legislatie/anacip/ghiduri>
- HG nr. 652 din 13.08.2014, *Cu privire la crearea Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Învățământul Profesional*. <http://anacip.md/index.php/ro/component/jdownloads/download/17-guvernul-republicii-moldova/38-rom-hg-nr-652-din-13-08-2014-cu-privire-la-crearea-agentiei-nationale-de-asigurare-a-calitatii-in-invatamintul-profesional>
- Metodologia de evaluare externă a calității în vederea autorizării de funcționare provizorie și acreditării programelor de studii și a instituțiilor de învățământ profesional tehnic, superior și de formare continuă”, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 616 din 18 mai 2016, cu modificările ulterioare din 26.12.2018. <http://anacip.md/index.php/ro/legislatie/anacip/metodologii>; <http://lex.justice.md/md/364908/>
- Ministerul Educației, Culturii și Cercetării. *Recomandări cu privire la participarea studenților în asigurarea calității formării profesionale în învățământul superior*. https://mecc.gov.md/sites/default/files/recomandari_asig_caliatate_studenti.pdf
- Misiunea ARACIS. <http://www.aracis.ro/despre-aracis/misiune/>
- Nomenclatorul domeniilor de formare profesională și al specialităților în învățământul superior, aprobat prin HG nr.482 din 28 iunie 2017. https://mecc.gov.md/sites/default/files/nomenclatorul_nr._482_din_28.06.2017_0.pdf
- Planul de acțiuni al Guvernului Republicii Moldova pentru anii 2016-2018 (Sectorul Educație). https://mecc.gov.md/sites/default/files/pag_2016-2018_extras.pdf
- Procedură de selectare și numire a studenților membri în comisiile permanente de specialitate (2016). http://www.aracis.ro/fileadmin/ARACIS/Posturi_vacante/2017/Studenti/v2_Procedura_selectie_studenti_comisii___de_specialitate.pdf
- Procedură de selectare și numire a membrilor cadre didactice în comisiile de experți permanenți (de specialitate) ai Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Superior http://www.aracis.ro/fileadmin/ARACIS/Proceduri/2017/2017_23_oct_Procedura_selectare_membri_Comisii_ARACIS_-_Final_23_Octombrie_2017.pdf
- Regulamentul de organizare și funcționare al ANACIP (Anexa nr. 1 la HG nr. 191 din 22 aprilie 2015). <http://anacip.md/index.php/ro/legislatie/anacip/regulamente/send/20-regulamente/18-rom-regulamentul-cu-privire-la-organizarea-si-functionarea-agentiei-nationale-de-asigurare-a-calitatii-in-invatamantul-profesional>

Regulament de organizare și funcționare a Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (Anexa nr.1 la HG nr. 201 din 28 februarie 2018). <http://lex.justice.md/md/374547/>

Registrul Național al Evaluatorilor (RNE), ARACIS. <http://www.aracis.ro/organizare/registrul-national-de-evaluatori/>

Standarde și linii directoare pentru asigurarea calității în Spațiul European al Învățământului Superior (ESG, 2015). Aprobate de Conferința Ministerială de la Erevan, 14-15 Mai 2015. <https://enqa.eu/indirme/esg/ESG%20in%20Romanian%20by%20ARACIS.pdf>